

SLEBOU SA CHYTÍME za ruky, zvierame jedna druhú, aby sme si dodali odvahu na dlhej ceste domov zo školy. Nieкто nás sleduje.

Už tretí deň po sebe po nás hádžu kamene. „Židovky! Židovky! Židovky!“ pokrikujú dokola. Skloníme hlavy a snažíme sa nestrhnúť, keď nás ostré kamene pichnú do kože a keď nás to slovo – to hrozné pomenovanie židov – bodne do srdca. No dnes, keď sa nám podarí vzdialiť sa od troch chlapcov, začujeme ďalšie nadávky v ruštine a ukrajinčine, a keď sa obzrieme, zbadáme nášho brata Symona. Používa prak a strieľa do nich naspäť ich nepríjemnú muníciu. Za pár sekúnd zasiahne každého z nich.

Rozutekajú sa.

Symon nám prezradí, že nás potichu sledoval, tak aby sme ho nevideli, lebo Leeba prišla včera domov s plačom a mňa videl, ako sa rozkrikujem pri ovčej ohrade, kopem do vetrom ošľahaných, sivých drevených stĺpov a mrmlem, čo by som tým trom tyranom najradšej urobila.

Symon sa často chvastá. Rád sa palcami chytí za traky a panovačne sa prechádza po farme. No s Leebou

je nám to jedno. Vieme, že za všetkým tým vychvalovaním sa skrýva dobré srdce. Vieme, že sa za nás vždy postaví.

V časoch pred vojnou je život malého dieťaťa v Kwasówe dobrý a jednoduchý. Máme radi veselice, ktoré sa konajú v našom *štetele*, rovnako ako denné rutiny, povinnosti a čas na modlenie. Všetci sme si zvykli na svoj život, ale je očividné, že nie je dokonalý.

Veď ktorý život ľudských bytostí je dokonalý?

V Kwasówe sme súčasťou židovskej komunity v malom mestečku, ktoré tvoria Galícijčania. Kedysi boli Rusmi, Poliakmi a Ukrajincami. Názov „Ukrajina“ znamená „pohraničie“ a hranice našej krajiny sa neustále menia. Aj naša vláda sa neustále mení. Otec hovorí, že je to preto, lebo Ukrajinu nechráni príroda – naša zem je príliš rovná.

Práve pre našu rovnú zem, pre skutočnosť, že na nej dokážeme vypestovať toľko plodín, a pre vládcov, ktorí sa snažia ukoristiť našu úrodnú pôdu, sme boli v rôznych historických obdobiach obyvatelia Ukrajiny, potom Rakúšania a neskôr Poliaci.

Prvého septembra 1939, keď nás Hitler napadol zo západu, sme Poliaci. Krajinu zaplavia tisícky tankov a nad hlavami nám hučia lietadlá. Týždeň po sviatku *Roš ha-šana* sa do Kwasówa z východu prirúti Červená armáda. Spievajú ľudové piesne, hovoria po ukrajinsky a zdržujú nemecký postup... takže zrazu sme ruskí Ukrajinci, prinútení prisahať vernosť súdruhovi Josifovi Stalinovi. A uprostred Poľska sa zjaví nová hranica.

Poliskú červeno-bielu zástavu nahradí ruská vlajka, celá červená, s kladivom, kosákom a hviezdou. Niektorí majitelia obchodov, príliš lakomí na to, aby si kúpili novú vlajku, odstrihnú vrchnú bielu časť z poľskej a zavesia len spodnú červenú. Potrhané vlajky vejú a *štetele* vďaka nim pôsobi trochu zanedbane. Pouličné tabule so známymi poľskými názvami sú odstránené.

Mama a otec vynaložia veľa úsilia, aby sme pochopili každý nový zákon, dokonca aj tie, čo sa pokúšajú zmazať naše židovské dedičstvo. Snažia sa, aby sme boli stále hrdí na to, kým sme, hoci sa nám niekedy ujdú nádávky.

Keď moji rodičia prvý raz prekročili hranicu v roku 1927, obyvatelia Kwasówa sa s nimi rýchlo spriatelili. Veď naši aškenázski predkovia prebývali v tejto zemi takmer tisíc rokov. A v tomto malom izolovanom údolí žili židia vedľa farmárov, dedinčanov a mešťanov stovky rokov. Niekedy dokonca aj na tej istej ulici. Nie je tu žiadna *di Yidishe gas* – žiadna oddelená židovská štvrť – ako v niektorých mestách. Delíme sa dokonca aj o ukrajinský kultúrny dom, kde sa konajú židovské tancovačky a oslavy.

No malá skupina Poliakov a Rusov nás stále vníma ako *židov*, ľudí, ktorým sa posmievať alebo vyhýbať, rovnako ako rómskym Cigánom, čo sú roztrúsení na pohraničí. A práve ich synovia si nás doberajú. Sme obozretní, ale aj akosi vďační, že súdruh Stalin zabral našu časť krajiny. Počúvame, že jeho Červená armáda zadržáva nemeckého *Führera* Adolfa Hitlera, aby nás nenapadol. A Rusi nám deťom dovoľujú chodiť do školy zadarmo. Poľské deti pod nemeckou nadvládou na

druhej strane novej hranice musia po štvrtom ročníku prestať chodiť do školy, lebo Hitler si myslí, že im stačí naučiť sa len základné počty a svedomito pracovať. My sme na tom lepšie.

Začínam si všímať, že niektorí obyvatelia Kwasówa zmizli z nášho údolia (poľský riaditeľ školy, ruský ortodoxný kňaz či ukrajinský farmár, s ktorým obchodujeme), ale keď sa na nich opýtam, mama s otcom si vždy nájdu dobrý dôvod, prečo tu nie sú. Nehovoria nám o obrovských daniach, čo na nich uvalili, ani o následkoch vyznávania našej viery. Len nás napomenú, že sa musíme modliť tichšie.

Akokoľvek dobre teraz vyzerá život pre malé dieťa, nevieme sa zbaviť nutkania obzerať sa cez plece, či nás niečo neudrie.

Jar je v južných stepných oblastiach moje obľúbené ročné obdobie. Svet zase ozelenie. A je to nová zelená, čerstvá zelená. Na pozadí *černoze*, čiernej pôdy, ktorú poorú, aby ju pripravili na novú úrodu, len tak žiari. Údolie je zlepencom brázd vyoraných pod rôznymi uhlami. Všetky sú pripravené na zasiatie semienok – pšenice, slnečnice, cukrovej repy, jačmeňa, ovsa, raže, prosa, pohánky, ryže, kukurice, kapusty – a zasaďenie zemiakových hlúz. V Kwasówe povieva príjemný vetrík. Rieky sú hlboké a rýchle, tečú na juh, kde sa stretávajú s Čiernym morom. Farmári sa pripravujú na pasenie dobytky a oviec na lúkach, čo obklopujú polia.

Za poľami, kde sa nové zelené klasy pšenice kolíšu vo vetre ako vlny na vode, sa týčia lesy. A za nimi mod-

ré hory zahalené do hmly, do ktorých sa nikdy nedostanem. V lete z nich vanú horúce vetry a v zime studené.

Na jar, keď mama uprace dom a pripraví kuchyňu na *pesach*, pomôžem roznieť obyvateľom Kwasówa pár vajec *pysaniek*, ktoré zdobí naša suseda pani Petrovičová. Uložím si ich bezpečne do vrbového košíka vystlaného suchou lúčnou trávou a zakryjem ich lanovým plátnom. Vajcia sú plné, ale krehké. Pani Petrovičová s mojou pomocou zafarbí ich škrupiny pre svojich kresťanských zákazníkov, ktorí ich na Veľkú noc rozďajú priateľom a rodine. Kresťania si ich dávajú do misiek na kuchynských stoloch, aby zahnali nešťastie.

Cestou prejdem okolo záhrad zakvitnutých fialovým orgovánom, čo sťažka visí na stopkách a okolo neho poletuje mnoho bzučiacich včiel. Orgovány rastú aj pozdĺž ciest nad odvodňovacími priekopami. Celou cestou sa zhlboka nadychujem. Modré lastovičky sa preháňajú vzduchom a chytajú hmyz. Letia za pluhom, čo prevracia pôdu, aby sa dosýta najedli. Biele bociany s čiernymi bruchami si stavajú hniezda na strechách chatiek. Zhromažďujú vetvičky a trávu na samom vrchu tehlových komínov.

Ovocné stromy na našom zadnom dvore kvitnú bielymi kvetmi s lupienkami jemnými ako papier a všade sa modrejú a ružovej nezábudky. Z brázd na poliach sa vynárajú prvosenky, žlté iskerníky a biela ďatelina. Medzi zelenými stebkami trávy sa kníšu jasné hlávky vlčích makov.

Jar sa však zmení s príchodom apríla 1940. Stále sa budíme na zvony z poľského katolíckeho kostola, čo

široko-ďaleko vyzvávajú do chladného rána a ich zvuk už netlmí sneh a zima. No keď sa pripravujeme na *pesach* tým, že vyhadzujeme obilniny, kukuricu a fazuľu (viera nám zakazuje jesť chlieb z kysnutého cesta, *chamec* či *kitnijot*), musíme to utajiť pred Rusmi. Aj katolíci pred nimi skrývajú svoje *pysanky*. Súdruh Stalin nemá rád náboženstvá.

Vezmem ťažké vrece s obilím a odvlečiem ho hore kopcom za náš dom, lebo jeho obsah musí byť podľa tradície celý týždeň ďaleko od domova. Položím ho do suda pod kríky (v týchto časoch si nemôžeme dovoliť spáliť jedlo, ako sme to robili počas *pesachu* doteraz). Odstúpim a pozriem sa do údolia. Sledujem, ako oblaky dymu z neďalekých vlakov prevážajúcich dobytok stúpajú priamo na bezoblačnú modrú oblohu.

Nemôžem ako dieťa vedieť, že niektoré vozne sú plné poľských väzňov, čo mieria do sibírskych gulagov. V Kwasówe vlaky nezastavujú.

A nepočujem ani bomby, čo zasiahli Paríž. V tomto okamihu vidím len krásu tých nadýchaných obláčikov dymu. Stojím na kopci a sledujem, ako dym stále mení podobu. Kopec za našim domom je najvyšší bod v meste.

Symon s obľubou sprevádza Fedira Woľinskeho, poľského lampára, na nočných obchôdzkach. V našom meste ešte nie je zavedená elektrina, máme len pár generátorov na radnici, ktoré však NKVD, čiže sovietska polícia, skonfiškovala, aby mohla používať svoje komunikačné systémy a premietat' propagandistické fil-

my. Elektrizácia je úplne zavedená len vo väčších mestách, napríklad vo Lvove alebo v Kyjeve. To znamená, že potrebujeme lampára. Voláme ho Lampár Fedir.

Lampár so sebou nosí drevený rebrík a tyč zakončenú knôtom, aby zapálil petrolejové lampy na masívnych kovových stĺpoch. Väčšina z nich je roztrúsená v blízkosti centra *štetele*, takže ak nemáme domáce úlohy, vyberieme sa až k hlavnému námestiu. Cestou kopeme do skaliek a prechádzame cez malé mosty, čo vedú ponad odvodňovacie priekopy, ktoré sa ťahajú krížom-krážom po celom Kwasówe.

„Môj malý lampár,“ prihovorí sa mu Fedir z rebríka a zide z neho. Rebrík používa len vtedy, keď musí zastrihnúť knôt alebo doplniť petrolej. Ak je lampa plná, podá Symonovi dlhú tyč so zapáleným knôtom, aby ju rozsvietil. Hoci má Symon len osem rokov, je dosť vysoký a nepotrebuje pomoc, aby dočiahol na knôt v lampe. Na tvári sa mu zračí jasný cieľ. Podrží tyč tak, aby sa lampa zapálila a svetlo z nej prežiarilo temnotu, čo nás zahaľuje. Kúpe sa v ňom aj jeho tvár. Svetlé vlasy mu zažiaria.

Keď sa zotmie, príslušníci NKVD začnú so smiechom a s cigaretami v ústach opúšťať krčmu. Nám hrozí, že zmeškáme večierku, a tak Lampár Fedir nežne pošuchne Symona smerom domov.

„Musíš ísť spať, mladý Symon.“

Ponáhlame sa naspäť, aby sme sa vyhli trestu.

V dažďových kalužiach a vo vode, ktorú používame na každodenné umývanie, sa odrážajú žlté sklenené gule, ktoré zapálil náš brat. Lemujú prašnú cestu, čo vedie domov, ako malé nočné slnká.

TARA LYNN MASIHOVÁ

MOJE SKUTOČNÉ MENO JE HANNA

Originál *My real name is Hanna* vydalo vydavateľstvo Mandel
Vilar Press, 19 Oxford Court, Simsbury, Connecticut 06070
Preklad Denisa Ghaniová

Vydalo vydavateľstvo Cooboo v roku 2019 v spoločnosti
Albatros Media Slovakia, s. r. o., so sídlom Mickiewiczova 9,
Bratislava, Slovenská republika

Číslo publikácie 2 007

Redakčná a jazyková úprava Ľubica Pavelková

Zodpovedná redaktorka Tatiana Floreková

Technická redaktorka Jana Urbanová

Sadzba Lubomír Kuba

Tlač TNM PRINT, s. r. o., Chlumeck nad Cidlinou
1. vydanie

Cena uvedená výrobcom predstavuje nezáväznú
odporúčanú spotrebiteľskú cenu.

Objednávky kníh:
www.albatrosmedia.sk
eshop@albatrosmedia.sk
tel. č.: 02/44452046

© Albatros Media Slovakia, s. r. o., 2019

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie
sa nesmie kopírovať a rozmnožovať za účelom rozširovania
v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom
bez písomného súhlasu vydavateľa.

ALBATROS MEDIA